

GEACHTE BESTUURDER: BENCHMARKT U DE PRESTATIES VAN UW FONDS?

Door Eric Veldpaus

Waarom is in de Aanbevelingen uitvoeringskosten van de Pensioenfederatie opgenomen dat vermogensbeheerkosten moeten worden gebenchmarkt? Zijn er voorwaarden voor benchmarking? Wat kan het bestuur met het benchmarkrapport?

WAAROM BENCHMARKEN?

Sinds de publicatie van het rapport van de AFM 'Kosten pensioenfondsen verdienen meer aandacht' in april 2011, worden vermogensbeheerkosten transparant gemaakt. De afgelopen jaren zijn belangrijke vorderingen hierin gemaakt, waarbij

ook door de pers aandacht werd besteed aan de uitvoeringskosten van pensioenfondsen. Met name de publicaties in de vorm van bijvoorbeeld top 10 lijsten met duurste pensioenfondsen of de gemiddelde kosten van de pensioenfondsen leiden al snel tot onjuiste conclusies. De kosten van pensioenfondsen laten zich lastig vergelijken. Deze kosten zijn sterk afhankelijk van de samenstelling en karakteristieken van het individuele pensioenfonds en dienen per pensioenfonds gemeten en gewogen te worden. Nuancering is op zijn plaats. Immers, een fonds met lager gerapporteerde kosten presteert niet per se beter dan een fonds dat hogere kosten rapporteert.

Pensioenfondsen zijn uniek; uniek in omvang, in samenstelling en leeftijdsopbouw van de deelnemers, in dekkingsgraad, in risicobereidheid van het pensioenfondsbestuur in relatie tot de dekkingsgraad en in de vraag of al dan niet sprake is van een herstelplan. Ook kan het van belang zijn of er sprake is van een ondernemingspensioenfonds of een bedrijfstakpensioenfonds. Dit zijn slechts enkele factoren die van invloed zijn op het niveau van de vermogensbeheerkosten. 'Een belangrijke factor voor de omvang van vermogensbeheerkosten is de asset allocatie van een fonds', volgens Thijs Jochems, verbonden aan Nyenrode Business Universiteit als

Executive Lecturer. Ieder pensioenfonds maakt hierin haar eigen keuze, afhankelijk van de specifieke situatie van het pensioenfonds. Voor de pensioenbeheerkosten zijn het serviceniveau en de complexiteit van de regelingen belangrijke aspecten die invloed hebben op het kostenniveau.

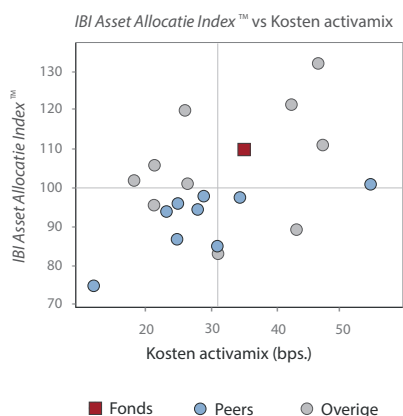
Thijs Jochems: 'Nu de gemiddelde uitvoeringskosten van de pensioenfondsen berekend en gepubliceerd worden, worden die wellicht ten onrechte gebruikt als een kostennorm voor het pensioenfonds. Indien een pensioenfonds om moverende redenen bijvoorbeeld belegt in duurdere beleggingscategorieën, dan dienen de vermogensbeheerkosten dienovereenkomstig beoordeeld te worden. Een kostenconclusie op basis van een gemiddeld kostencijfer geeft een vertekend beeld van het niveau van de uitvoeringskosten. Het streven naar kostenminimalisatie is prima, maar alleen in het perspectief van rendement en kwaliteit: dat is kostenoptimalisatie.'

In de 'Aanbevelingen uitvoeringskosten' van de Pensioenfederatie is opgenomen dat vermogensbeheerkosten moeten worden vergeleken met de benchmarkkosten; de benchmarkkosten houden rekening met de gemaakte keuzes door het bestuur van het pensioenfonds, ingegeven door de karakteristieken van het fonds. Mede naar aanleiding van de publiciteit omtrent de

Eric Veldpaus

Figuur 1

gemiddelde vermogensbeheerkosten van de sector, heeft de Pensioenfederatie een 'Update uitvoeringskosten' in het najaar van 2014 naar haar leden gestuurd, waarin een oproep tot benchmarking wordt gedaan: 'De Aanbevelingen roepen pensioenfondsen op om hun kosten in perspectief te zetten door middel van benchmarking. Een benchmarkgetal is namelijk de meest eenvoudige wijze waarop de kosten in context worden gezet, waarbij rekening wordt gehouden met de specifieke kenmerken van het pensioenfonds'. Met het benchmarkgetal wordt hier bedoeld de benchmarkkosten, ofwel: Wat zouden, wanneer rekening gehouden wordt met de door het pensioenfonds gemaakte keuzes, de kosten van vermogensbeheer zijn geweest vergeleken met de gemiddelde kosten van vergelijkbare pensioenfondsen?

De omvang van de vermogensbeheerkosten is een direct gevolg van het rendement en risico dat het pensioenfonds wenst te nemen. Benchmarking dient hier ook aandacht aan te besteden. Hoge vermogensbeheerkosten zijn immers prima indien hier op (lange) termijn een gemiddeld hoger rendement tegenover staat.

Met benchmarking wordt eveneens invulling gegeven aan de wensen van de pensioensector, zoals ook verwoord in het uitgebrachte rapport 'Kijken in de Spiegel' (mei 2013) door de Werkgroep Integriteit Pensioenfondsen onder leiding van Jean Frijns. Het transparant rapporteren naar de belanghebbenden is belangrijk om het gedaalde vertrouwen in de pensioensector te herstellen.

WELKE VOORWAARDEN DIENEN GESTELD TE WORDEN AAN HET BENCHMARKEN VAN PENSIOENFONDSEN?

Het benchmarken van pensioenfondsen valt of staat met de onafhankelijkheid van de instantie die de benchmarking verricht. Op geen enkele wijze kan en mag een ander doel gediend worden dan benchmarking. Waarom is dit zo belangrijk? Uitkomsten vanuit benchmarking leiden wellicht tot aanpassingen in bijvoorbeeld prijsafspraken. Indien een instantie die de benchmarking verricht ook andere diensten aan het pensioenfonds beschikbaar stelt waarvoor een vergoeding wordt verkregen, tast dit de noodzakelijke onafhankelijkheid aan. Bovendien kan de vraag gesteld worden of pensioenfondsen hun gegevens wel beschikbaar moeten stellen als de betreffende instantie deze ook voor andere doeleinden zou kunnen gaan gebruiken. Ook met het oog op de discussies in de media is het verstandig om er zorg voor te dragen dat deze strikte scheiding aanwezig is, zodat uitspraken als 'de slager keurt zijn eigen vlees' kunnen worden weerlegd.

Een andere belangrijke voorwaarde is dat de gegevens op basis waarvan gebenchmarkt wordt, uniform, herkenbaar en controleerbaar zijn. In de praktijk zie je dat onafhankelijke kennisinstituten, bij voorkeur verbonden aan universiteiten, kwalitatief hoogwaardige benchmarking ontwikkelen.

WAT KAN HET BESTUUR MET BENCHMARKING?

Besturen van pensioenfondsen zijn verantwoordelijk voor de uitvoeringskosten. Met behulp van het benchmarkrapport kan het bestuur de prestaties verantwoorden richting belanghebbenden, zoals het toe-

zichthoudend orgaan (bijvoorbeeld de Raad van Toezicht) van het pensioenfonds, in het jaarverslag maar ook zeker naar de deelnemers (Wet Pensioencommunicatie). Toegelicht kan worden dat de prestaties afwijken vanwege door het bestuur gemaakte keuzes, gebaseerd op de specifieke en unieke situatie van het pensioenfonds. Consultants en controlerende accountants hebben het benchmarkrapport dan ook steeds vaker op hun checklist staan, omdat het relevante informatie bevat. Met behulp van het rapport kan het bestuur ook gericht uitvoeringskosten optimaliseren. «

- Pensioenfondsen zijn uniek, de gemiddelde kosten als norm hanteren is onjuist
- Benchmarkkosten zijn een goede referentie voor vermogensbeheerkosten
- Benchmark rendementen en risico's ook (vermogensbeheerkosten zijn een afgeleide hiervan)
- Voorwaarde voor benchmarking: onafhankelijkheid benchmarkinstituut en uniformiteit en controleerbaarheid van aangeleverde gegevens
- Besturen gebruiken benchmarkrapport als verantwoording naar belanghebbenden en geven input om uitvoeringskosten gericht te optimaliseren
- Toezichthoudende organen, consultants en accountants gebruiken benchmarkrapport als basis voor beoordeling van en communicatie over fondsprestaties

Dit artikel is geschreven door Eric Veldpaus, oprichter en directeur van het Institutioneel Benchmarking Instituut.